Winter March 11, 2011

POLONYA EKONOMİSİNİN AVRUPA BİRLİĞİNE GİRİŞİNDEN 7 YIL SONRASI DURUMUN BİR ANALİZİ

Muhammet Negiz

POLONYA EKONOMİSİNİN AVRUPA BİRLİĞİNE GİRİŞİNDEN 7 YIL SONRASI DURUMUN BİR ANALİZİ[1]

Yazan: A.Gabarta.

Rusçadan Çeviren: Muhammet Negiz mnergiz@live.com

Makale'de Avrupa Birliğinin, Polonya'nın sosyo-ekonomik gelişimine olan etkisi analiz edilmektedir.

Analysis of the EUs' impact on the economy of Poland After Seven Years of Membership

In the article the author makes the analysis of the impact of European Union on the economic and social development of Poland.

Key words: *European Union (EU), Poland, economic growth, factors of economic growth, european funds' impact, trade, volume of accumulated foreign investment, foreign direct investment, foreign portfolio investment.*

Polonya, merkezi Doğu Avrupa ülkelerinin en büyük pazarlarından biridir. Belirtilen bölgenin ülkeleri arasından büyüklüğü, kapasitesi ve farklılığı ile öne çıkmaktadır.

Polonya'nın 2004'te AB'ye dâhil oluşu ülkenin ekonomik büyümesinin hızlanmasında itici bir güç olmuştur. Polonya'nın AB mevzuatına uygun olarak kendi yasalarını yönlendirmesi, devlet yönetim sistemlerinin reformu ve yine parasal araçlar, AB'nin yapısal fonlarından alınanlar, ekonomik büyüme temposunun hızlanmasına yardımcı oldular. Polonya, entegrasyon grubu çerçevesinde ekonomisinde bir uyumu yönetirken, tamamen AB'ye girmesinden kaynaklanan avantajını kullanmaktadır.

Polonya'da büyüyen talep, gelir seviyesinin yükselmesi ile son yıllarda genç uzmanların sayılarında artışa neden oldu. 80'li yılların demografik patlamasında doğan vatandaşlar, şimdilerde 25- 30 yaşlarında bulunmaktadırlar. Şimdi onlar iç piyasadaki talebin artışını şekillendirmektedirler. Uzun zamandan beri gözlemlenen olumlu olay olarak iç ekonominin refah düzeyinin artışı olarak ortaya çıkmaktadır. Polonya'nın AB'ye girişi sonrasında bu bloktaki ortaklarla olan ticari ilişkilerin güçlendirilmesinde, entegre birleşmede kendisine bir yer bulması mümkün olmuştur. Polonya ihracatının %78'inden fazlası AB ülkelerine olmakla birlikte, ithalatının da %59'1 i yine bu ülkelerdendir.

2010 yılındaki AB'nin Polonya ekonomisine olan etkisini değerlendirmek sebepler zinciri dolayısıyla zor. Polonya'nın sosyo-ekonomik durumuna Avro bölgesi

[1] Mirovoe i Natsionalnoe Hozyaystvo Dergisi, No:3(18), 2011
«МИРОВОЕ И НАЦИОНАЛЬНОЕ ХОЗЯЙСТВО» №3(18), 2011.

ülkelerinin ekonomik ve finansal durumları büyük etki gösterdi, ayrıca 2008 ekonomik krizi sonrası AB ülkelerinin ekonomilerinin yavaş ve muntazam restorasyonuna da etki gösterdi.

Polonya ekonomisinin büyümesi son 7 yılda AB ülkelerinin ortalama ekonomik büyüme tempolarını geçti. 2004-2010 yıllarında GSYİH %30 arttı, bu zamanda AB'yi oluşturan diğer 27 ülkenin büyüme göstergesi sadece %6'yı oluşturdu.

En iyi göstergelerin sadece Slovakya'ya ait olduğu görüldü, kişi GSYİH, analiz edilen dönemde %34 büyüdü. Olumlu ekonomik sonuçları elde etme Polonya ekonomisinin rekabet edebilme gücüne şahit olmaktadır, bunun tasdiki ile kriz yılında GSYİH %1,7 oldu. 2010 yılına Polonya AB'de ki ekonomik büyüme liderleri üçlüsüne dâhil oldu, GSYİH %3,8 büyüdü, ama diğer AB mensubu 27 ülkenin büyümesi sadece 1,8 oldu.

Eğer 2004 yılında Polonya'nın GSYİH'sı satın alma gücü paritesinde Almanya'nın GSYİH %20'sini, Büyük Britanya'nın GSYİH %28'ini oluştursaydı, 2010 yılında oran şu şekilde olurdu: %24, %34, %34.

Polonya ekonomisinin 2010-2004 yıllarındaki büyümesinin en önemli faktörlerden biri AB yapısal fonlarından gelen parasal araçların akışıdır.

1 Mayıs 2005'ten 28 Şubat 2011 yılına kadar olan süreçte AB fonlarından Polonya'ya ayrılan miktar 49,8 milyar avrodur. Analiz edilen dönemde Polonya AB bütçesine 20,4 milyar avro koydu. 2010 yılı AB bütçesinden alınan araçların hacminin rekor seviyede olduğu yıl olmuştur; 7,7 milyar avro olan miktar Polonya'nın GSYİH'nın %2 sini oluşturmaktadır. Bahsedilen araçlar ulaşım altyapısının geliştirilmesine, çevrenin korunmasına küçük ve orta iş çevrelerinin genişlemesi sağlamaya, işsiz vatandaşlarının profesyonel olarak kalifiye edilmesine yönlendirilmiş bulunmaktadır.

2007-2013 yılları içerisinde Polonya AB bütçe araçlarının kullanımında en büyük net faydalanıcı olarak görülmektedir.

AB iş piyasasının açılması (Almanya, Avustralya ve Danimarka gibi ülkeler istisna) Polonyalı işçi göçmenlerden gelen parasal araç transferlerinin oldukça büyük bir şekilde büyümesine sebep oldu. 2004- 2010 yıllarında bu büyüklük 28,7 milyar avroya ulaştı. Sadece 2010 yılında AB'de çalışan Polonya vatandaşları 4,2 milyar avrodan fazla bir parasal miktarı Polonya'ya aktardılar.

AB bütçesinden ve işçi göçmenlerin transferlerinden alınan paraların tutarı 2004-2010 yıllarında 75,8 milyar avroyu oluşturmaktadır.

2004-2010 yıllarında Polonya ihracatı 47,5 milyar avrodan 117,4 milyar avroya kadar yükseldi. Polonya'nın ticari ortakları %78'den fazla ihracatının ve %58,8 ithalatının gerçekleştirildiği AB ülkelerinin olduğu görülmektedir. Polonya, AB ülkeleri ile olan ticaretteki ticari dengelerde oluşan olumsuz bakiyeleri tasfiye etmeyi başardı. 2010 Yılı sonuçlarının etkili oldukları görülmektedir. İhracat 2008 krizi öncesi değerleri

yükseldi, 117,4 milyar avro oldu. 2010 yılında AB ülkeleri ile olan ticari denge oranı olumlu oldu ve 15,2 milyar avroyu oluşturdu.

Polonya ürünlerinin başlıca ithalatçıları AB içerisinde Almanya (%25,9), Fransa (%6,8), Büyük Britanya (%6,1), İtalya (%6,1), Çek Cumhuriyeti (%5,9), Hollanda (%4,1) şeklindedir.

Polonya bu 7 yıl süresince boyunca AB ülkelerinin önemli bir ticari ortağı oldu.

2010 yılında Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri ile olan mal dönüşümünün büyümesi açıklandı, bu mal dönüşümünün payı Polonya ihracatının yapısında 2009'da %7,6 dan , 2010'da %8,4'e büyüdü. Bu zaman zarfında ithalatın büyümesi %11,2'den, %16,2'ye çıktığı gözlendi, bu durum da ticaret açığının 3,5 milyar avrodan, 6,2 milyar avroya büyümesine neden olmuştur. Polonya'nın Rusya Federasyonu ile olan ticari mal dönüşümü 2009 yılında 3,5 milyar avrodan, 2010 yılında 5 milyar avroya kadar tutkulu bir biçimde büyüdü. Bu gerçek Rusya Federasyonu'nun AB'den sonra en önemli ticari ortak olduğuna işaret etmektedir. Rusya Federasyonu'nun hissesi, Polonya ihracatının genel hacminde 2009'da %3,5'dan, 2010 yılında %4,2'ye yükseldi.

İhracatın mal yapısını %43,1 ile elektrik teçhizatı, %13 ile kimyasal ürünler, %11,4 ile metal ve metal ürünleri, %11,3 ile de gıda maddeleri oluşturmaktadır. İthalatın yapısında ise %37,6 donanım, %17,3 kimyasal ürünler, %10,3 metalürji ürünleri, %8,7 gıda maddeleri bulunmaktadır.

2010 yılında ekonomik büyümenin en önemli faktörlerinden biri bu guruptaki malların ihracatının artışını teşvik eden ekonominin sanayi kolunun üretiminin yükseltilmesi oldu.

Polonya Merkez Bankası (PMB) verilerine göre, doğrudan yabancı yatırımın hacmi 2010 yılı sonuna göre Polonya'da 144,6 milyar avroyu buldu. Doğrudan yabancı yatırımın akışı 2010 yılında 7,3 milyar avro oldu. FDI Confidence Index reytinginde Polonya 2007 yılındaki 22. sıradan, 2010 yılında 6. sıraya yükseldi. Bu durum da yatırımcılar tarafından paralarını Polonya'ya yatırmaları için bir güven ortamı oluşmasına sebep olmaktadır. Bütün bunlar ülkenin coğrafik konumunun uygun olması, marka ekonomik durumun istikrarlı olması, son yıllardaki ekonomik büyüme temposunun yüksek olması ile açıklanmaktadır.

Dünya ekonomisindeki gerileme çokuluslu şirketleri üretim masraflarını düşürmeye cezp etmektedir. Bu eğilim işlerinin büyük bir bölümünü outsourching sürecine ayırmış şirketler arasında açık bir şekilde yansımaktadır. Bu tür şirketler için Polonya girişimcilik faaliyetlerini sürdürmek açısından çok cazip bir ülke olarak görülmektedir. Polonya Enformasyon ve Yabancı Yatırım Ajansı'nın bilgilerine göre Polonya'nın seçimi sırasında karar verici faktör olarak yabancı dil bilen göreceli ucuz kalifiye işgücünün varlığı ortaya çıkmaktadır. Polonya'ya başlıca sermaye ihracat edenler, payları toplamda çekilen yatırımın %80-90'ı olan, AB ülkelerinden

yatırımcılar olarak görülmektedir. 2010 yılında 7,3 milyar avrodan %82 civarındaki yatırımın AB'den olan yatırımlar oluşturmaktadır. Polonya ekonomisine yatırım yapan ana ülkeler 1,941 milyar avro ile Lüksemburg, 1,663 milyar avro ile Almanya, 1,025 milyar avro ile İtalya olmaktadır.

2010 yılı sonunda Polonya'nın yurtdışında yaptığı yatırım miktarı 27,6 milyar avro oldu. Doğrudan yabancı yatırımlarının Polonya'dan akışı 2010 yılında 3,5 milyar avro oldu.

Yatırım yapılan ana ülkeler ki bunlar AB ülkeleridir, Polonya'nın doğrudan yapılan yatırımlarının %83'ü bu ülkelere gitmektedir. Polonya'nın 2010'da doğrudan yapmış olduğu yatırımlar başlıca şu ülkelere yönlendirilmiştir: 1,4 milyar avro ile Lüksemburg, 504 milyon avro ile Belçika, 345 milyon avro ile Almanya. Polonya para piyasası Merkezi Doğu Avrupa ülkelerinin en dinamik piyasalardan biridir.

2010 yılında sermaye edinme düzeyinde ikinci sırada olan Varşova borsasının değerli kâğıtlarının rolü her yıl artmaktadır. 1997-2010 yıllarında belirtilen bu göstergeler 13 milyar dolarından 180 milyar dolara yükseldi.

Son 3 yıl boyunca ilk halka arz yerleştirmesinin hacmi, Varşova fon borsasında 8,829 milyar dolara ulaştı, bölgenin diğer borsalarında toplam halka arz hacminin toplamda ulaştığı miktar ise 4,785 milyar dolar oldu. 2010 World Financial Centers reytinglerinde City of London Corporation tarafından Moskova, Budapeşte ve Atina gibi finans merkezi olarak seçildi.

Dünya ekonomisinin kalkınma sürecinde Polonya ekonomik büyüme lideri oldu (2007 yılında GSYİH büyümesi %6,6; 2008 yılında GSYİH %4,8). İstikrarlı ekonomi sayesinde, akabinde vergi-bütçe ve kredi-para politikasına, kredi operasyonlarındaki düşük katılım seviyesine ve yine Polonyalı ev sahipleri arasındaki oldukça düşük ipotek borçlanmasına rağmen son küresel ekonomik kriz diğer ülkelere nazaran çok az zarar getirdi. Bahsedilen iş durumları Polonya'ya 2009 yılında ekonomik büyümenin GSYİH'da %1,8 olduğu, kalabalık olmayan AB ülkelerinden biri olmasını sağladı. Ekonomik büyüme 2010'da GSYİH'da 3,8 olarak gerçekleşti.

Ekonominin büyümesi nüfusla meşgul olma durumunu iyileştirmeye yardım etti. İşsizlik seviyesi 2003 yılındaki %20'den, 2010 yılında %9,6'ya düştü. Polonya iş piyasasının güçlü tarafını genç, eğitimli, tecrübeli çalışanların miktarı oluşturmaktadır. Polonya İstatistik Kurumu'nun (GUS) verilerine göre işsizlik 2005-2010 yıllarında %20'den %12,3'e düştü.

Polonya'nın milli ekonomik gelişmesine etki edecek önümüzdeki yıllarda AB ülkelerinin ekonomik durumu olacaktır ve yine küresel merkezler olacaktır. Ama lider küresel ekonomilerde ortaya çıkan belirsizliğe rağmen, Polonya, kendisini diğer merkezi Doğru Avrupa ülkelerinden ayırt edecek güzel ekonomik göstergelerin hepsine sahip bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi Avrupa fonlarından gelen parasal araçların ekonomiye akışıdır. 2013 yılına kadar Polonya 67 milyar avroyu altyapının

geliştirilmesine, eğitim sisteminde reform yapmaya ve diğer projelere harcayabilecektir. Ekonomik büyümeyi teşvik edici bir diğer faktörde gelir vergisinde %40'dan %32'ye kadar indirim yapmasıdır. Aynı şekilde olumlu ekonomik sonu olarak 2012 Avrupa şampiyonasının Polonya ve Ukrayna topraklarında gerçekleştirilecek olmasından da bahsetmek gerekmektedir. Bu şekildeki bir spor faaliyetinin gerçekleştirilmesi turistlerin gelmesini sağlayacak, bunun sayesinde temel hizmet türlerine olan talep artacak, her şeyden önce konaklama ve restoran işleri artacaktır. Dünya futbol şampiyonasının gerçekleştirilmesi altyapının inşa ve modernizasyonunda yapılan çalışmaların hızlanmasını sağlayacaktır.

Faydalanılan Kaynaklar:

- Analiza ekonomiczna potencjału gospodarczego Polski Wschodniej, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa, Luty 2010.
- Country Report Poland, January 2011, The Economist Intelligence Unit, 26 Red Lion Square, London WC1R 4HQ, United Kingdom.
- Country Report Poland, February 2011 Main report, The Economist Intelligence Unit, 26 Red Lion Square, London WC1R 4HQ, United Kingdom.
- Country Report Poland, January 2011 Main report, The Economist Intelligence Unit, 26 Red Lion Square, London WC1R 4HQ, United Kingdom.
- European fund's impact on the economy of Polish regions and their convergence to the EU countries. 2010 Report – a synopsis. Ministry of Regional Development, Poland, Warsaw 2011.
- Polska w liczbach, Główny Urząd Statystyczny (GUS), Warszawa, 2010.
- Polska w Unii Europejskiej, Główny Urząd Statystyczny (GUS), Warszawa, 2010.
- Poradnik Inwestora: Polska, Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Warszawa, 2010.
- Polonya İstatistik Kurumu (GUS) resmi sitesi:http://www.stat.gov.pl/gus.
- AB İstatistik Kurumu resmi sitesi: http://epp.eurostat.ec.europa.eu.

Kaynak göstermek için: **Gabarta A. (2011) "Polonya Ekonomisinin Avrupa Birliğine GiriŞinden 7 yıl Sonrası Durumun Bir Analizi (Çev. Muhammet Negiz)", Mirovoei Natsionalnoe Hozyaystvo Dergisi, NO: 3(18).**